

مفاهیم کلی علائم تجاری

علامت تجاری چیست؟

علامت تجاری نشانی است که قادر است کالاهای تولیدی یا خدمات ارائه شده توسط یک شخص/بنگاه را از کالاها یا خدمات سایر بنگاه‌ها با اشخاص متمایز نماید.

طبق ماده ۳۰ قانون علامت، علامت جمعی و نام تجاری عبارتند از:

الف - علامت یعنی هر نشان قابل رؤیتی که بتواند کالاها یا خدمات اشخاص حقیقی یا حقوقی را از هم متمایز سازد.

ب - علامت جمعی یعنی هر نشان قابل رؤیتی که با عنوان علامت جمعی در اظهارنامه ثبت معرفی شود و بتواند مبدأ و یا هرگونه خصوصیات دیگر مانند کیفیت کالا یا خدمات اشخاص حقیقی و حقوقی را که از این نشان تحت نظارت مالک علامت ثبت شده جمعی استفاده می‌کنند متمایز سازد.

ج - نام تجاری یعنی اسم یا عنوانی که معرف و مشخص‌کننده شخص حقیقی یا حقوقی باشد.

مزایای ثبت علائم تجاری

۱. تضمین می‌کند که مشتریان می‌توانند محصولات را از یکدیگر تشخیص دهند.
۲. شرکت‌ها را قادر می‌سازد محصولاتشان را از یکدیگر متمایز سازند.
۳. ابزار بازاریابی و اساس ایجاد وجهه و شهرت شرکت‌ها هستند.
۴. اجازه استفاده از آنها به اشخاص ثالث داده می‌شود و منبع مستقیم درآمد از محل حق امتیازها می‌باشند.
۵. جزء ضروری موافقت‌نامه‌های اعطای نمایندگی هستند.
۶. ممکن است دارائی ارزشمند کسب و کار باشند
۷. شرکت‌ها را تشویق می‌کنند در حفظ یا بهبود کیفیت محصولات سرمایه‌گذاری کنند.
۸. ممکن است برای دریافت وام مفید باشند.

دلایل حمایت از علائم تجاری و حقوق ناشی از آن

با اینکه اکثر کسب و کارها به اهمیت استفاده از علائم تجاری به منظور تمیز دادن محصولاتشان از محصولات رقبا پی برده‌اند، همه آنها اهمیت حمایت از علائم تجاری از طریق ثبت را درک نکرده‌اند.

پس از ثبت علامت طبق قانون ثبت علائم تجاری شخص/شرکت حق انحصاری پیدا میکند، بموجب آن می‌توانید از عرضه کالاهای یکسان یا مشابه توسط اشخاص ثالث تحت علائم تجاری که عین یا به طریق گمراه کننده‌ای مشابه علامت تجاری شما هستند جلوگیری نماید.

اگر علامت تجاری ثبت نشود، شرکت‌های رقیب از همان علامت یا علامتی که شباهت آن با علامت مزبور به اندازه‌ای است که موجب گمراهی خواهد شد برای همان کالا یا کالاهای مشابه استفاده خواهند کرد و در نتیجه سرمایه‌گذاری در بازاریابی یک محصول ممکن است به هدر رود. اگر یکی از رقیبان از علامت تجاری یکسان یا مشابه علامت تجاری استفاده کند، ممکن است مشتریان تصور کنند آن محصول متعلق به همان شرکت است و در نتیجه کالای رقیب را خریداری کند. این امر نه تنها سود شخص/شرکت را کاهش خواهد داد و مشتریان را گمراه خواهد کرد بلکه به شهرت و وجهه آسیب خواهد زد - بخصوص اگر محصول رقیب کیفیت نازلی داشته باشد.

با توجه به ارزش علائم تجاری و اهمیتی که یک علامت تجاری ممکن است در تعیین میزان موفقیت یک محصول در بازار داشته باشد، تضمین اینکه در بازارهای مربوط به ثبت رسیده باشد بسیار ضروری است.

بعلاوه، تفویض اجازه استفاده از یک علامت تجاری ثبت شده به شرکت‌های ثالث بسیار آسان‌تر است و در نتیجه می‌تواند منبع درآمد بیشتری برای شرکت/شخص بوجود آورد یا اساس انعقاد یک موافقت‌نامه اعطای نمایندگی فروش باشد.

گاهی اوقات، یک علامت تجاری ثبت شده که در میان مشتریان از شهرت خوبی برخوردار است. ممکن است به منظور دریافت منابع مالی یا وام از مؤسسات مالی استفاده شود که بطور فزاینده‌ای از اهمیت علائم برای موفقیت کسب و کار آگاه می‌شوند.

مدت اعتبار قانونی علائم تجاری ثبت شده

مدت اعتبار ثبت علامت ده سال از تاریخ تسلیم اظهارنامه ثبت آن می‌باشد. این مدت با درخواست مالک آن برای دوره‌های متوالی ده ساله با پرداخت هزینه مقرر، قابل تمدید است. یک مهلت ارفاقی شش ماهه که از پایان دوره شروع می‌شود، برای پرداخت هزینه تمدید، با پرداخت جریمه تأخیر، در نظر گرفته می‌شود.

علائم تجاری قابل ثبت

هر کلمه، حرف یا حروف، عدد، ترسیمات، عکس، شکل، رنگ، تصویر، برجسب یا ترکیب آنها که برای تشخیص کالاها یا خدمات بکار رود، علامت تجاری محسوب می‌شود. در برخی کشورها، شعارهای تبلیغاتی نیز علامت تجاری محسوب می‌شوند و در ادارات ملی ثبت علائم تجاری به عنوان علامت تجاری ثبت می‌شوند. تعداد روز افزون کشورها اجازه می‌دهند شکل‌هایی از علائم تجاری که قبلاً مرسوم نبوده‌اند نیز ثبت شوند مانند رنگ‌ها، علائم سه بعدی (شکل یا بسته‌بندی کالاها)، نشان‌های قابل شنیدن (صداها) یا نشان‌های قابل استشمام (بوها). با اینحال، بسیاری از کشورها برای آنچه که بعنوان علامت تجاری قابل ثبت هستند محدودیت‌هایی قائل شده‌اند و عموماً اجازه ثبت نشان‌هایی را می‌دهند که قابل روعیت هستند یا می‌توان آن‌ها را بصورت گرافیک نشان داد.

علائم تجاری غیر قابل ثبت

واژه‌های عام. برای مثال، اگر شرکت شما قصد دارد علامت تجاری «صندلی» را برای فروش صندلی ثبت کند، تقاضانامه ثبت این علامت مردود خواهد شد چون «صندلی» واژه‌های عام برای این محصول است.

واژه‌های توصیف کننده. اینها کلماتی هستند که معمولاً در تجارت به منظور توصیف محصول مورد نظر بکار می‌روند. برای مثال، ثبت کلمه شیرین برای شکلات قابل قبول نخواهد بود چون محصول را توصیف می‌کند. در واقع اگر به تولیدکننده شکلات برای عرضه محصولاتش حق استفاده انحصاری از کلمه «شیرین» داده شود، کاری ناعادلانه خواهد بود. به همین ترتیب واژه‌های کیفی مانند «سریع»، «بهترین»، «کلاسیک» یا نوآورانه» به احتمال مردود خواهند شد مگر اینکه بخشی از یک نشان خاص باشند. در این گونه موارد، درج عبارتی دال بر اینکه در خصوص آن بخش از علامت حق استفاده انحصاری درخواست نمی‌شود، ضروری است.

علائم گمراه کننده (فریب دهنده): علائم تجاری هستند که مصرف کننده را نسبت به ماهیت، کیفیت یا مبدا جغرافیایی محصول گمراه می‌کند یا فریب می‌دهند. برای مثال، عرضه مارگارین به بازار با علامت تجاری که تصویر یک گاو داشته باشد مردود خواهد شد چون علامت موجب گمراهی مصرف کنندگان خواهد شد و مصرف کنندگان به احتمال، تصور خواهند کرد که این علامت به محصولات لبنی مرتبط است (مانند کره حیوانی است).

علائمی که خلاف نظم عمومی و اخلاق حسنه هستند. بطور کلی کلمات یا تصاویری که موازین و هنجارهای اخلاق حسنه و مذهبی که عموماً پذیرفته شده‌اند را نقض کنند بعنوان علامت تجاری قابل ثبت نیستند.

پرچم‌ها نشان‌های سلطنتی، علائم رسمی دولتی و نشان‌های کشورها و سازمان‌های بین‌المللی که نمونه‌ای از آنها به دفتر بین‌المللی سازمان جهانی مالکیت معنوی (wipo) اعلام شده است معمولاً قابل ثبت نیستند.

طبق ماده ۳۲ قانون علامت درموارد زیر قابل ثبت نیست:

الف - نتواند کالاها یا خدمات یک مؤسسه را از کالاها و خدمات مؤسسه دیگر متمایز سازد.

ب - خلاف موازین شرعی یا نظم عمومی یا اخلاق حسنه باشد.

ج - مراکز تجاری یا عمومی را به ویژه درمورد مبدأ جغرافیایی کالاها یا خدمات یا خصوصیات آنها گمراه کند.

د - عین یا تقلید نشان نظامی، پرچم، یا سایر نشانهای مملکتی یا نام یا نام اختصاری یا حروف اول یک نام یا نشان رسمی متعلق به کشور، سازمانهای بین‌الدولی یا سازمانهایی که تحت کنوانسیونهای بین‌المللی تأسیس شده‌اند، بوده یا موارد مذکور یکی از اجزاء آن علامت باشد، مگر آن که توسط مقام صلاحیتدار کشور مربوط یا سازمان ذی‌ربط اجازه استفاده از آن صادر شود.

هـ - عین یا به طرز گمراه‌کننده‌ای شبیه یا ترجمه یک علامت یا نام تجاری باشد که برای همان کالاها یا خدمات مشابه متعلق به مؤسسه دیگری در ایران معروف است.

و - عین یا شبیه آن قبلاً برای خدمات غیرمشابه ثبت و معروف شده باشد مشروط بر آن که عرفاً میان استفاده از علامت و مالک علامت معروف ارتباط وجود داشته و ثبت آن به منافع مالک علامت قبلی لطمه وارد سازد.

ز - عین علامتی باشد که قبلاً به نام مالک دیگری ثبت شده و یا تاریخ تقاضای ثبت آن مقدم یا دارای حق تقدم برای همان کالا و خدمات و یا برای کالا و خدماتی است که به لحاظ ارتباط و شباهت موجب فریب و گمراهی شود.

مدارک لازم جهت تقاضای ثبت علامت تجاری

۱. تسلیم اظهارنامه علامت تنها از طریق فایل الکترونیکی امکان پذیر بوده و متقاضیان ثبت علامت می توانند از طریق این آدرس <http://ipm.ssaa.ir> اظهار نامه خود را تسلیم اداره علامت نمایند.

۲. مدارک مثبت هویت متقاضی؛

الف) اشخاص حقیقی: کپی شناسنامه و کپی کارت ملی

ب) اشخاص حقوقی: آخرین روزنامه رسمی دلیل مدیریت کپی شناسنامه و کارت ملی صاحبان امضاء

۳. مدارک نماینده قانونی: در صورتی که تقاضا توسط نماینده قانونی (وکیل، دارنده یا دارندگان حق امضا برای اشخاص حقوقی و ...) به عمل آید مدارک آن ضمیمه گردد.

۴. نمونه گرافیکی یا کپی یا تصویر از علامت درخواستی حداکثر در ابعاد ۱۰×۱۰ سانتی متر

۵. در صورت سه بعدی بودن علامت ارائه علامت به صورت نمونه گرافیکی یا تصویر دوبعدی به نحوی که از شش زاویه متفاوت تهیه و در مجموع یک نمونه واحد را تشکیل دهند.

۶. ارائه مدارک دال بر فعالیت در رشته مربوط به عنوان مثال جواز اعلامیه تأسیس از صنایع یا پروانه بهره برداری صنایع یا پروانه ساخت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی یا پروانه کسب و...

۷. استفاده از حق تقدم: در صورتی که متقاضی یا متقاضیان ثبت بخواهند به استناد تقاضای ثبت یا ثبت خارج از کشور از مزایای حق تقدم (حداکثر ۶ ماه) استفاده نمایند می بایست مدارک مربوط به حق تقدم را همزمان با تسلیم اظهارنامه یا حداکثر ظرف ۱۵ روز از آن تاریخ تسلیم کنند.

۸. نسخه ای از ضوابط و شرایط استفاده از علامت جمعی و تاییدیه مقام صلاحیت دار

۹. رسید مربوط به پرداخت هزینه های قانونی

موارد اعتراض

اعتراض به رد اظهارنامه علامت تجاری

وفق ماده ۳۷ قانون هر ذی نفع می تواند حداکثر تا سی روز از تاریخ انتشار آگهی، اعتراض خود را مبنی بر عدم رعایت مفاد بند (الف) ماده (۳۰) و ماده (۳۲) این قانون به اداره مالکیت صنعتی تسلیم نماید. در این صورت

۱- اداره مالکیت صنعتی رونوشت اعتراض نامه را به متقاضی ابلاغ کرده و بیست روز به او مهلت می دهد تا نظر خود را اعلام کند. متقاضی در صورت تأکید بر تقاضای خود یادداشت متقابلی را به همراه استدلال مربوط به اداره مذکور می فرستد. در غیر این صورت اظهارنامه وی مسترد شده تلقی خواهد شد.

۲- اگر متقاضی یادداشت متقابلی بفرستد، اداره مالکیت صنعتی رونوشت آن را در اختیار معترض قرار می دهد و با در نظر گرفتن نظرات طرفین و مواد این قانون تصمیم می گیرد که علامت را ثبت و یا آن را رد کند.

وفق ماده ۱۲۴ و ۱۲۵ آیین نامه اجرایی هر شخصی که نسبت به تقاضای ثبت علامت اعتراض داشته باشد باید ظرف مهلت ۳۰ روز از تاریخ انتشار آگهی موضوع ماده ۱۲۰ این آیین نامه اعتراض خود را در دو نسخه مبنی بر عدم رعایت مفاد بندهای (الف) و (ب) ماده ۳۰ و ماده ۳۲ قانون به مرجع ثبت تسلیم نماید.

پس از ثبت اعتراض نامه، نسخه دوم آن با قید تاریخ و شماره وصول به معترض مسترد می‌گردد. اعتراض نامه باید همراه با دلایل و مدارک استنادی و رسید پرداخت هزینه رسیدگی به اعتراض باشد. چنانچه پس از بررسی اعتراض نامه و مدارک استنادی، تکمیل مدارک منضم به اعتراض نامه ضرورت داشته باشد، مرجع ثبت با تعیین موارد، کتباً از متقاضی می‌خواهد که ظرف ۳۰ روز از تاریخ ابلاغ نسبت به رفع نواقص اقدام نماید. در غیر این صورت، اعتراض نامه کان لم یکن تلقی خواهد شد.

تبصره - مهلت رفع نقص برای اشخاص مقیم خارج از کشور ۶۰ روز می‌باشد.

هرگاه اعتراض معترض مبنی بر ادعای حق مالکیت نسبت به علامتی باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت و آگهی شده است، در صورتی که علامت قبلاً به نام او ثبت نشده است، باید همزمان با اعتراض، برای علامت خود، مطابق قانون و این آیین نامه تقاضای ثبت کرده و حق ثبت اظهارنامه و علامت برحسب طبقات و تمام مخارج مربوط به آن را تأدیه نماید. مرجع ثبت موظف است با رعایت ماده ۱۲۴ این آیین نامه، ظرف ۱۰ روز از تاریخ وصول اعتراض نسخه‌ای از اعتراض نامه را به انضمام رونوشت مدارک و دلایل استنادی به متقاضی ثبت ابلاغ نماید. متقاضی مکلف است از تاریخ ابلاغ اعتراض نامه، پاسخ مکتوب خود را ظرف ۲۰ روز نسبت به اعتراض وارده به مرجع ثبت تسلیم نماید. عدم پاسخ متقاضی به ابلاغ در مهلت مقرر به منزله تمکین وی خواهد بود.

هرگاه متقاضی کتباً به اعتراض معترض تمکین نماید درخواست او برای ثبت علامت مسترد شده تلقی می‌گردد و مراتب کتباً به معترض ابلاغ می‌شود تا در صورتی که علامت وی به ثبت نرسیده باشد، بر طبق اظهارنامه‌ای که همزمان با اعتراض تسلیم کرده است نسبت به ثبت آن اقدام کند. در صورت عدم تمکین متقاضی، مرجع ثبت مراتب را ظرف ۱۰ روز به معترض ابلاغ کرده و وی از این تاریخ ۲۰ روز مهلت دارد که اعتراض خود را از طریق مرجع ثبت تسلیم کمیسیون موضوع ماده ۱۷۰ این آیین نامه نماید. همین ترتیب در موردی نیز باید رعایت شود که اعتراض معترض مبنی بر ادعای داشتن برخی حقوق، غیر از حق مالکیت، نسبت به علامتی باشد که اظهارنامه ثبت آن تسلیم مرجع ثبت شده ولی هنوز در ایران به ثبت نرسیده است، مگر اینکه علامت قانوناً قابل ثبت نباشد. در این فرض نیازی به تسلیم اظهارنامه ثبت علامت به مرجع ثبت نخواهد بود. تصمیم کمیسیون طبق ماده ۱۷۲ این آیین نامه قابل اعتراض در دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون است.

تبصره ۱- در صورتی که اظهارنامه تسلیمی به هر دلیلی منتهی به ثبت علامت نشود مبالغ پرداختی از این بابت، قابل استرداد نخواهد بود.

تبصره ۲- در صورت رد اعتراض در کمیسیون، هزینه رسیدگی به اعتراض، قابل استرداد نخواهد بود.

تبصره ۳- چنانچه معترض مقیم ایران نباشد، مهلت‌های مذکور در این ماده به دو برابر افزایش می‌یابد.

تمدید علامت

با رعایت ماده‌های ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸ و بندها و تبصره‌های موجود و ماده ۱۳۱ و تبصره مربوطه ماده ۱۳۲ و ماده ۱۳۳ و بندها و تبصره‌های موجود ماده ۱۳۴ و بندهای آن و ماده ۱۳۵ و ۱۳۶

تغییرات علامت

ماده ۱۳۸ در خصوص کل تغییرات علامت می‌باشد، ضمناً به تبصره‌ها توجه نمائید.

ماده ۱۳۹ در خصوص انتقال علامت بحث می‌نماید و ضمناً توجه کلی به ماده‌ها و تبصره‌های آن بشود. علی‌الخصوص انتقال قهری

ماده ۱۴۰ در خصوص انتقال قسمتی از کالاها و خدمات موضوع علامت ثبت شده می‌باشد و می‌بایستی توجه بیشتری به تبصره‌های آن نمود.

انتقالات علامت

در خصوص اجازه بهره برداری از علامت رعایت مواد ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳ و با توجه بیشتر به رعایت کامل ماده ۱۴۲ در خصوص کیفیت و استاندارد بودن که می‌بایست این ماده توسط اجازه گیرنده فرآیند آن شرح داده شود و توجه به دوبند ۱ و ۲ ماده ۱۴۳ شود.

مرجع:

<http://ipm.ssaa.ir/HelpCenter/Default.aspx?ID=aa429a8ea2814b188322a37aba2f6f06>